Alexandru BEJENARU

EVOLUȚIA STATUTULUI POLITIC AL PÂRCĂLĂBIEI HOTINULUI ÎN SECOLUL XV

The evolution of political statute of Hotin *pârcălabs* in the 15th Century

The earliest mentions of Hotin pârcălabs amongst the members of the Moldavian prince's council from the beginning of the 15th Century put them on far more modest positions than their homologues from another northern Moldavian fortress of Țețina. One of the possible explanations for the far bigger importance of Țețina in the eyes of the princes could be the direct contact of the local pârcălab with the old section of Moldavian-Polish border, while Hotin controlled the border with Western Podolia – a peripherical region, that more recently became a part of Poland since 1394.

The ascension of Hotin pârcălabs happened in the middle of 15th Century due to the context of internal political struggle between the heirs of Alexander the Good and the rise of a new political factor in Podolia, represented by the Buczacki clan, whose members held key positions in Kamianets, Pocutia and Ruthenia, having become main intermediaries between the Polish Crown and the Moldavian princes. Because of that fact and of the close contact between the administrators of Hotin and Kamianets, the pârcălabs of the Moldavian fortress became as well important figures in the internal politics of Moldova and in the Moldavian-Polish relationships.

Keywords: *Hotin; Moldova; Moldavian părcălabs; borderlands.*

În articolul dat se propune pentru discuţie subiectul evoluţiei semnificaţiei politice a funcţiei de pârcălab al Hotinului pentru arena politică internă a Țării Moldovei în secolul XV. În pofida informaţiilor fragmentare despre pârcălabii Hotinului din această perioadă, analiza carierelor politice a mai multor persoane importante în această funcţie denotă o ascensiune tot mai evidentă a dregătoriei date în cadrul reţelei politice interne a Moldovei. Utilizând analiza comparativă a locurilor ocupate de pârcălabii Hotinului cu statutul politic al altor pârcălabi şi dinamica locurilor ocupate în Sfatul domnesc pe parcursul anilor, poate fi posibilă descrierea evoluţiei statutului politic al pârcălăbiei Hotinului pentru secolul XV.

Pentru primii 36 de ani ai secolului al XV-lea, menţiunile pârcălabilor Hotinului sunt destul de rare în actele domneşti. În documentul din 28 iunie 1401 este menţionat ***Şandru de la Hotin***[1]; în cel din 7 ianuarie 1403 apare ***Horaeţ de la Hotin***[2]; în cel din 21 aprilie 1436 îl găsim în calitate de pârcălab al Hotinului pe ***Stanciul Hotnog***[3]; iar în actul jurământului de credinţă al boierilor lui Iliaş I faţă

[1] *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova,* vol. I (1384-1448), coord. Constantin Cihodaru, Ioan Caproşu şi Leon Şimanschi, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1975, doc. 13, pp. 18-20 (în continuare, se va cita *DRH, A*, I ...).
[2] *Ibidem*, doc. 17, pp. 24-25.
[3] *Ibidem*, doc. 148, pp. 203-205.

de regele Poloniei Vladislav al III-lea din 19 septembrie 1436, unde figurează ***Stanciul „de Buhăieşti”,*** care este asociat cu sus-numitul Stanciul Hotnog[4].

Luate în mod separat, aceste patru menţiuni aparent nu oferă posibilităţi evidente pentru aprecierea statutului politic al pârcălăbiei Hotinului în ierarhia politică a Ţării Moldovei. Faptul dat devine posibil în momentul în care vom găsi un criteriu comparativ comun pentru majoritatea acestor menţiuni. Spre fericire, noi avem un astfel de reper în persoana dregătorilor cetăţii Ţeţina, a celeilalte fortificaţii majore de la hotarul de nord al Moldovei. Comparând poziţiile demnitarilor din cele două cetăţi, observăm în *Anexa 1* o situaţie curioasă – pârcălabii Ţeţinei sunt plasaţi mereu pe poziţii mai înalte în Sfatul domnesc decât omologii lor din Hotin: ***Hotco de la Ţeţina*** este plasat mai sus în Sfatul lui Alexandru cel Bun decât ***Şandru*** şi ***Horaeţ de la Hotin*** între 1401-1403, iar la 6 august 1440 ***Ştefu l de la Ţeţina*** este plasat mult mai sus decât omologul său din Hotin ***Manoil Grecul*** în Sfatul lui Iliaş I[5]. O confirmare indirectă a acestei tendinţe poate fi şi actul jurământului de credinţă al boierilor lui Iliaş I faţă de regele Poloniei din 1436 – în cadrul lui, pârcălabul Stanciul din Hotin este precedat de panul Mândrea al lui Jumătate, care este fratele lui Ştefu l de la Ţeţina din 1440 şi membru înalt al Sfatului domnesc al lui Iliaş I.

Astfel, observăm că între 1401 şi 1440 pârcălabii Hotinului sunt precedaţi în scara ierarhică de către omologii lor din Ţeţina. Nu este exclus, că este vorba despre trei coincidenţe la rând, când atât Hotco, cât şi Ştefu l al lui Jumătate erau deja boieri foarte influenţi din punct de vedere politic înainte de a primi funcţia de administrator al Ţeţinei. Însă coincidenţele repetate pot avea o cauză alternativă – valoarea strategică diferită la acel moment al cetăţilor Ţeţina şi Hotin. Ţeţina era principala fortificaţie la hotarul Moldovei cu Polonia, mai exact pentru segmentul frontierei, care delimita teritoriile Ţării Moldovei de cele ale fostului Cnezat Halici-Volânia, intrat la mijlocul secolului al XIV-lea în componenţa Regatului Poloniei[6]. Cetatea Hotinului însă era amplasată vizavi de Podolia de Vest, teritoriu care nu a intrat în componenţa Halici-Volâniei şi a servit ca măr al discordiei între Polonia şi Marele Ducat al Lituaniei timp de mulţi ani. Doar după intrarea definitivă a Podoliei de Vest în componenţa Coroanei Poloneze şi formarea Voievodatului Podoliei în 1434[7], Hotinul a devenit la fel o cetate de hotar cu Regatul Poloniei.

Cu alte cuvinte, pârcălabii Hotinului erau poziţionaţi puţin mai jos în actele domneşti decât omologii lor din Ţeţina, deoarece la acel moment Ţeţina era pentru o perioadă lungă de timp cetate de frontieră cu Polonia, fiind amplasată într-o regiune contestată periodic de către cele două state[8]. Consolidarea Coroanei Poloneze în regiunea Podoliei va avea repercusiuni majore asupra statutului politic al pârcălabilor Hotinului în anii următori. Creşterea valorii politice a Hotinului pe arena politică internă a Moldovei coincide cu perioada luptelor active pentru putere între succesorii

---

[4] Andrei Eşanu, Valentina Eşanu, *Pârcălabi de Hotin (secolul XIV-1714). Oameni, destine, fapte (I),* în *Destin românesc*, Chişinău – Bucureşti, 2003, nr. 2, p. 10.

[5] *DRH*, A, I, doc. 205, pp. 290-291.

[6] Виталий Михайловський, *Еластична спільнота. Подільська шляхта в другій половині XIV-70-х роках XVI ст,* Темпора, Київ, 2012, сс. 49-50.

[7] *Ibidem*, сс. 279-280.

[8] *Материалы для истории взаимных отношений России, Польши, Молдавии, Валахии и Турции в XIV-XVI вв.*, собранные В.А. Уляницким, Москва, 1887, №33, сс. 39-40.

lui Alexandru cel Bun şi se reflectă bine în cariera politică a pârcălabului Manoil Grecul între anii 1438-1455.

În *Anexa 2*, putem observa dinamica locului ocupat de ***Manoil Grecul*** în Sfatul domnesc înainte şi pe timpul exercitării funcţiei sale de pârcălab al Hotinului. În primul rând, remarcăm că numirea sa în această funcţie nu a modificat imediat statutul său, păstrând relativ aceleaşi poziţii în a doua jumătate a membrilor Sfatului domnesc. Însă momentul major, după care se începe ascensiunea ireversibilă a demnitarului spre locurile de frunte în Sfatul domnesc, reprezină actul lui Iliaş I din 22 mai 1443. El era emis în condiţiile refugierii fostului domn al Moldovei şi al familiei sale în Podolia, fiind primit aici de către starostele Cameniţei, Teodoryk Buczacki. Printre martorii acestui act se numără şi Manoil Grecul – din acel moment, pârcălabul Hotinului a aderat la tabăra lui Iliaş I şi a fiilor săi, Roman al II-lea şi Alexăndrel-vodă, ceea ce i-a permis ascensiunea politică până spre locurile de frunte în Sfatul domnesc. Datorită acestui fapt şi implicaţiilor active a lui Teodoryk Buczacki în luptele interne din Moldova, statutul politic al pârcălabului Hotinului a crescut foarte mult, devenind o figură-cheie în interiorul ţării şi în raporturile cu funcţionarii din Polonia. Însă cât de mult acest statut se datora factorului personalităţii lui Manoil Grecul şi cât de mult celui al importanţei crescute al pârcălăbiei Hotinului?

Răspunsul la aceste întrebări ne poate oferi analiza carierelor succesorilor lui Manoil Grecul în Hotin. Un caz particular reprezintă istoricul carierei panului ***Sin de la Hotin*** în perioada anilor 1454-1456, reprezentată mai detaliat în *Anexa 3*. Acest pârcălab al Hotinului, care a deţinut funcţia dată între anii 1455-1456, apare pe poziţii destul de modeste în Sfatul domnesc al lui Petru Aron (1455-1457) atât înainte, cât şi după numirea sa în această dregătorie: în actul din 5 iunie 1456 Sin figurează pe locul 25 din cei 57 de boieri prezenţi[9]. Ca şi în cazul lui Manoil Grecul, observăm că poziţiile noului pârcălab în Sfatul domnesc după numirea sa în funcţie nu s-au modificat semnificativ. În acelaşi timp, nu se poate vorbi despre o decădere a importanţei pârcălăbiei Hotinului în anii domniei lui Petru Aron, dacă ţinem cont atât de conflictul desfăşurat la acel moment cu Regatul Poloniei pentru controlul cetăţii, dar şi de actul domnesc din 8 iunie 1456, conform căruia Sin a primit în proprietate nouă sate concentrate în ţinuturile Ţeţina şi Hotin[10].

Cu alte cuvinte, în perioada luptelor pentru putere dintre succesorii lui Alexandru cel Bun, importanţa politico-militară a persoanei ce ţinea sub control cetatea Hotinului şi ţinutul înconjurător a fost apreciată la justa sa valoare de pretendenţii principali la scaunul Moldovei. Din aceste considerente, Petru Aron l-a înlocuit pe influentul la acel moment Manoil Grecul cu panul Sin, urmărind stabilizarea situaţiei la nordul ţării şi speranţa sa iniţială de a păstra Hotinul în mâinile sale în contextul posibilului conflict de frontieră cu Coroana Poloneză. Soluţionarea problemei apărute pentru controlul acestei cetăţi de pe malul stâng al Nistrului nu a avut totuşi loc în favoarea domnului Moldovei: printre condiţiile jurământului de credinţă din 29 iunie 1456 regelui Cazimir al IV-lea al Poloniei, Petru

[9] *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova,* vol.l II (1449-1486), coord. Leon Şimanschi, Georgeta Ignat şi Dumitru Agache, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1976, doc. 58, pp. 85-87 (în continuare, se va cita *DRH, A*, II ...).
[10] *Ibidem*, doc. 59, pp. 88-89.

Aron se obliga să cedeze Hotinul şi Ţeţina în calitate de „zestre" doamnei Marena (ruda regelui polonez, văduva lui Iliaş I şi mama lui Roman al II-lea şi Alexăndrel-vodă)[11]. Mai mult decât atât, în ajunul confruntării pentru scaunul ţării cu Ştefan cel Mare, la 1 aprilie 1457 Petru Aron s-a adresat către Mujilo Buczacki, starostele de Sneatin, de Colomeea şi de Coropeţ, şi către Bartoş Buczacki, starostele de Podolia, cu propunerea pentru cei doi funcţionari polonezi de a alege din rândul boierilor moldoveni dregători la Hotin şi Cernăuţi. În pofida faptului venirii la putere a lui Ştefan cel Mare în Moldova, Hotinul a trecut sub ocupaţia militară poloneză până în primăvara anului 1464, când are loc retrocedarea cetăţii Moldovei în urma înţelegerii atinse moldo-poloneze şi apar mărturii documentare ale apariţiei aici a unui nou dregător numit de către domnul Moldovei[12].

Succesorul lui Sin în funcţia de pârcălab al Hotinului, cunoscut din actele domneşti ulterioare, devine panul ***Goian***, care a deţinut această funcţie în anii 1464-1467, pe timpul domniei lui Ştefan cel Mare. Spre deosebire de cazul lui Sin, care era un boier pe poziţii secundare în Sfatul domnesc şi despre activităţile căruia nu se cunosc multe detalii, Goian are o preistorie mai îndelungată – forma sintetizată a evoluţiei carierei acestui demnitar este prezentată mai detaliat în *Anexa 4*. În cadrul acestei diagrame, observăm o serie de fluctuaţii ale poziţiilor ocupate de către Goian în Sfatul domnesc pe parcursul anilor 1448-1457. O parte dintre aceste schimbări majore în poziţiile ocupate pot fi explicate prin schimbarea dregătoriilor ocupate: în actul din 15 iulie 1448[13], în sfatul lui Petru al III-lea figurează pe ultimele locuri „Goian comis", în timp ce în un „Goian ceaşnic" apare deja între membrii sfatului lui Alexandru al II-lea al Moldovei în actele emise din 21 decembrie 1452[14].

Există însă o altă explicaţie a variaţiilor destul de considerabile a poziţiilor ocupate de viitorul pârcălab al Hotinului în anii luptelor pentru tronul Moldovei – trecerea sa în taberele diferiţilor pretendenţi la scaunul ţării. Primele menţiuni ale panului Goian în 1448 apar în perioada domniei lui Petru al III-lea (1448),[15] după care acesta reapare în actul din 13 iunie 1451 deja în calitate de membru al Sfatului lui Bogdan al II-lea (1449-1451), ocupând locul 10 din cei 24 de martori prezenţi conform documentului[16]. Ascensiunea sa politică neaşteptată pare a fi redusă iniţial, aşa cum reiese din prima menţiune documentară a lui Goian printre membrii Sfatului domnesc al lui Alexăndrel-vodă din 21 decembrie 1452, ocupând locul 20 dintre cei 21 de martori prezenţi[17]. Progresul carierei panului Goian îl va repune pe poziţii similare, ocupând deja locul 9 în Sfatul lui Alexăndrel-vodă conform Actului din 7 septembrie 1453[18], însă ca şi în cazul domniei lui Bogdan al II-lea, ascensiunea

[11] Constantin Rezachevici, *Cronologia critică a domnilor din Ţara Românească şi Moldova: a. 1324-1881*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2001, p. 531.
[12] Constantin Burac, *Ţinuturile Ţării Moldovei până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, Editura Academica, Bucureşti, 2002, pp. 81-82; A. Eşanu, V. Eşanu, *op. cit.*, pp. 13-14.
[13] *DRH, A*, I, doc. 280, pp. 397-399.
[14] *DRH, A*, II, doc. 22, pp. 26-27; doc. 23, pp. 27-29.
[15] C. Rezachevici, *op. cit.*, p. 505.
[16] *DRH, A*, II, doc. 11, pp. 11-13.
[17] *Ibidem*, doc. 22, pp. 26-27; doc. 23, pp. 27-29.
[18] *Ibidem*, doc. 36, pp. 50-51.

politică a lui Goian a fost frânată şi de această dată din cauza venirii la putere a lui Petru Aron.

Ţinând cont de conlucrarea activă cu Bogdan al II-lea şi Alexăndrel-vodă (ambii fiind rivali ai lui Petru Aron), trecerea panului Goian de partea lui Ştefan cel Mare pare a fi un pas politic destul de aşteptabil din partea acestui dregător, care intră astfel în cercul apropiat al noului domn al Moldovei şi obţine funcţia de vornic către 8 septembrie 1457[19]. În anii domniei lui Ştefan cel Mare, Goian apare în mod constant în Sfatul domnului pe poziţii înalte, pe care le-a păstrat în timpul exercitării atribuţiilor sale la Hotin între anii 1464-1467. Numirea sa în noua funcţie la Hotin către 28 aprilie 1464[20] nu a modificat locul său în Sfatul domnesc.

Exercitarea prerogativelor de pârcălab al Hotinului de către Goian continuă până în anul 1467 – către 11 septembrie 1467 la Hotin acesta este succedat de către unchiul lui Ştefan cel Mare, ***Vlaicu Pârcălab***[21], care la fel era unul din sfetnicii principali ai domnului Moldovei, numiţi pe poziţia importantă a dregătoriei din Hotin. Perioada serviciului lui Vlaicu pârcălab la Hotin se remarcă prin apariţia pentru prima dată a fenomenului dublării pârcălabilor acestei cetăţi de pe Nistru – din 20 octombrie 1469 pe lângă Vlaicu în calitate de al doilea pârcălab al Hotinului a început să activeze fiul acestuia, Duma. Serviciul comun al celor doi demnitari în această cetate a nordului Moldovei până în anii marilor confruntări militare cu Imperiul Otoman – numărul mic de documente interne cunoscute după vara anului 1476 nu indică clar momentul numirii următorului pârcălab al acestei cetăţi[22]. Fenomenul dat indică echivalarea importanţei poziţiei pârcălabilor de Hotin cu cei din Chilia şi Cetatea Albă, toate cele trei fortăreţe împărtăşind aceeaşi valoare politico-militară şi comercială semnificativă, apreciată înalt de domnul ţării.

Pentru desăvârşirea scopului propus de a descrie evoluţia statutului politic al pârcălăbiei Hotinului în secolul XV, urmează să analizăm situaţia acestei dregătorii în anii mai târzii ai domniei lui Ştefan cel Mare. Din aceste considerente, o atenţie deosebită poate fi acordată cazului carierei pârcălabului ***Ştefu***l (reprezentată desfăşurat în *Anexa 5* prin prisma locului ocupat de acest demnitar în actele domneşti ale timpului), aflat în această funcţie în Hotin între anii 1479-1491. Analizând primele sale menţiuni, ca şi în cazurile lui Manoil Grecul şi Sin se observă poziţiile iniţial modeste ale acestui pârcălab al Hotinului în Sfatul domnesc până în 1486. Pe lângă implicaţia factorului începutului carierei politice a lui Ştefu*l* în amplasarea sa pe poziţiile secundare în Sfatul domnesc[23], o altă explicaţie posibilă poate servi contextul general al politicii domneşti din anii respectivi – vorbim despre o perioadă a rivalităţii moldo-otomane active şi, totodată, a scăderii tensiunilor la hotarul moldo-polonez în circumstanţele dezvoltării politicii externe a regelui Cazimir al IV-lea în alte regiuni. Din aceste motive, atenţia generală a domnului Moldovei şi cercurilor sale politice era concentrată pe frontierele sudice ale ţării, fapt evidenţiat de poziţiile modeste ale lui Ştefu*l* de Hotin în comparaţie cu pârcălabii

[19] *Ibidem*, doc. 65, pp. 94-97.
[20] *DRH, A*, II, doc. 119, pp. 169-170.
[21] *Ibidem*, doc. 148, pp. 215-216.
[22] A. Eşanu, V. Eşanu, *op. cit.*, pp. 14-15.
[23] *Ibidem*, p. 15.

Chiliei, Cetăţii Albe, Neamţului şi Cetăţii Noi a Romanului (situaţie neschimbată între anii 1479-1484)[24].

Din 14 septembrie 1486 se atestă o creştere semnificativă a rangului deţinut de Ştefan de Hotin, intrând de acum în rândul celor 10 cei mai influenţi demnitari din Sfatul domnesc al lui Ştefan cel Mare[25]. Creşterea poziţiilor lui Ştefan după acest an se datorează în mare parte cuceririi otomane a Chiliei şi Cetăţii Albe din 1484 şi dispariţiei lui Vlaicu Pârcălab şi a mai multor dregători din cele două cetăţi pierdute. Acest fapt a propulsat din nou pârcălăbia Hotinului la un nivel înalt în ierarhia politică internă a statutului medieval est-carpatic, atrăgând totodată atenţia domniei asupra necesităţii de reformare a funcţiei date după modelul cetăţilor pierdute la hotarele de sud. Doar astfel poate fi explicat un nou fenomen al dublării numărului de pârcălabi la Hotin între 21 noiembrie 1486-8 martie 1487, când sunt atestaţi doi pârcălabi la această cetate: Ştefan şi un anume pan Ion[26]. Perioada dată însă a fost de scurtă durată – aşa cum se poate de observat în *Anexa 5*, Ştefan a rămas singurul responsabil asupra Hotinului până la încheierea serviciului său aici în 1491. După el, o scurtă perioadă de activitate la Hotin a avut-o pârcălabul ***Muşat*** (15 octombrie 1491-26 martie 1493). Acesta a fost ultimul pârcălab al Hotinului în secolul al XV-lea, care a activat de sine stătător în această funcţie: succesorul său în funcţia dată, pârcălabul ***Toader*** (26 octombrie 1493-5 decembrie 1508) va fi constant asistat de un al doilea pârcălab în exercitarea funcţiilor comune[27].

În concluzie, putem formula câteva observaţii generale despre evoluţia statutului politic al Hotinului pe parcursul secolului XV:

1. Între anii 1401-1440, pârcălabii Hotinului, în pofida poziţiilor strategice importante ale cetăţii respective, din punctul de vedere al ierarhiei politice se aflau pe loc secund după cetatea Ţeţinei, care controla „vechiul" segment al hotarului moldo-polonez în Bucovina şi Pocuţia, apărând accesul spre capitala ţării din această direcţie.

2. Circumstanţele luptelor active pentru tronul Moldovei între anii 1442-1455 au ridicat importanţa figurii pârcălabului Hotinului în ierarhia politică a ţării, susţinerea sa fiind necesară pentru fii lui Iliaş I, Roman al II-lea şi Alexăndrel-vodă. Această creştere a statutului politic intern al pâcălabului Hotinului s-a manifestat în perioada aflării lui Manoil Grecul în această funcţie între anii 1438-1455.

3. Odată cu finalizarea fazei active a luptelor interne din Moldova, domnii ţării au apreciat semnificaţia politică ascendentă a pârcălăbiei Hotinului. Petru Aron a acordat funcţia dată susţinătorului său, Sin, înzestrându-l totodată cu mai multe proprietăţi la hotarul de nord al ţării, în timp ce Ştefan cel Mare a numit aici persoanele de seamă ale Sfatului său, cum erau Goian şi Vlaicu pârcălab. Faptul dat subliniază păstrarea importanţei majore a pârcălăbiei din punct de vedere politic şi după sfârşitul perioadei de instabilitate politică internă în Moldova, postul fiind ocupat fie cu persoane apropiate domnului, fie cu persoane, care erau stimulate să se

[24] DRH, A, II, doc. 219, pp. 333-334; doc. 261, pp. 399-401.
[25] *Ibidem*, doc. 264, pp. 405-407.
[26] A. Eşanu, V. Eşanu, *op. cit.*, p. 15.
[27] *Ibidem,* p. 16.

înrădăcineze în nordul ţării, datorând noua sa funcţie şi proprietăţile primite domnului ţării.

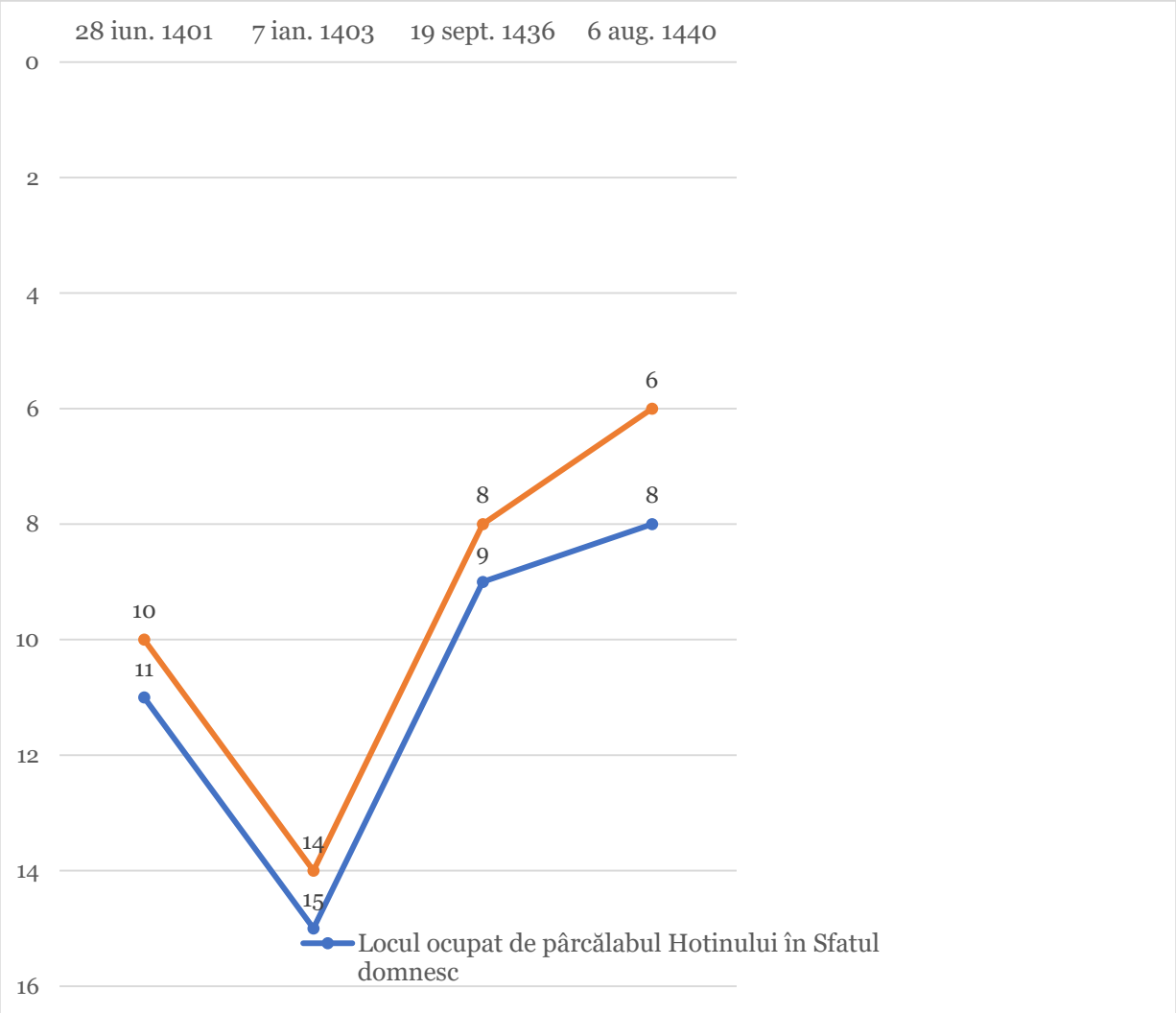
4. Statutul politic al pârcălăbiei Hotinului în anii 1479-1484 aparent trece pe poziţii secundare în circumstanţele politicii antiotomane active a lui Ştefan cel Mare, stabilizării raporturilor bilaterale moldo-poloneze la acel moment şi atenţiei majore acordate hotarelor de sud ale ţării. Din momentul pierderii Chiliei şi Cetăţii Albe în anul 1484 şi sistării ostilităţilor pe acest front, pârcălăbia Hotinului revine iarăşi în cercul celor 10 mai înalţi membri ai Sfatului domnesc, fenomen caracteristic atât pentru perioada prezenţei în cetate a pârcălabului Ştefan, cât şi cea pârcălabului Toader până la sfârşitul secolului al XV-lea.

Alexandru BEJENARU,
doctorand, Facultatea de Istorie şi Filosofie,
Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: alexmac9511@gmail.com

ANEXE

Anexa 1

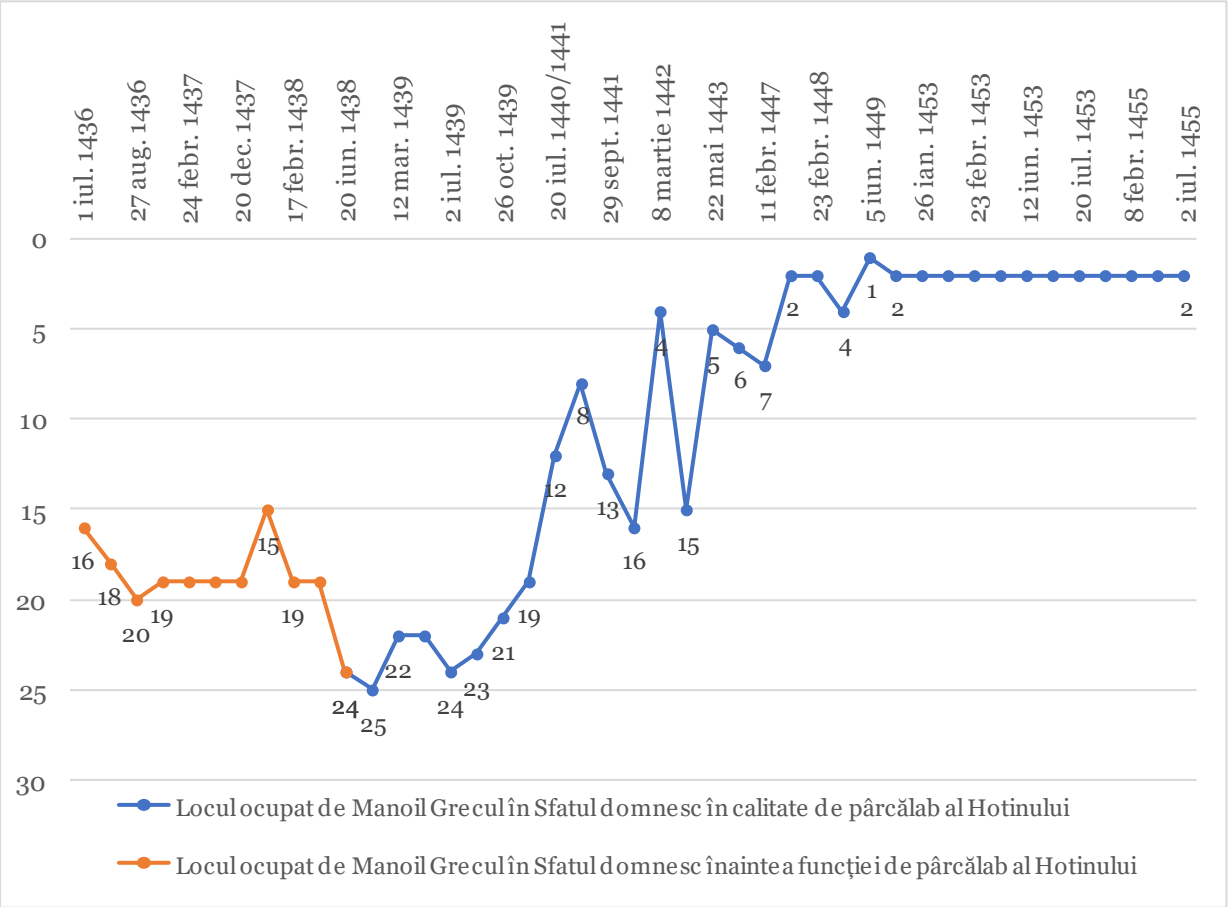
Dinamica locului pârcălabului Hotinului în Sfatul domnesc (1401-1440)*

*Toate cele cinci Anexe prezentate au fost elaborate în baza menţiunilor dregătorilor indicaţi din volumele de documente *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova,* vol. I (1384-1448), coord. Constantin Cihodaru, Ioan Caproşu şi Leon Şimanschi, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1975; *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova,* vol. II (1449-1486), coord. Leon Şimanschi, Georgeta Ignat şi Dumitru Agache, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1976.

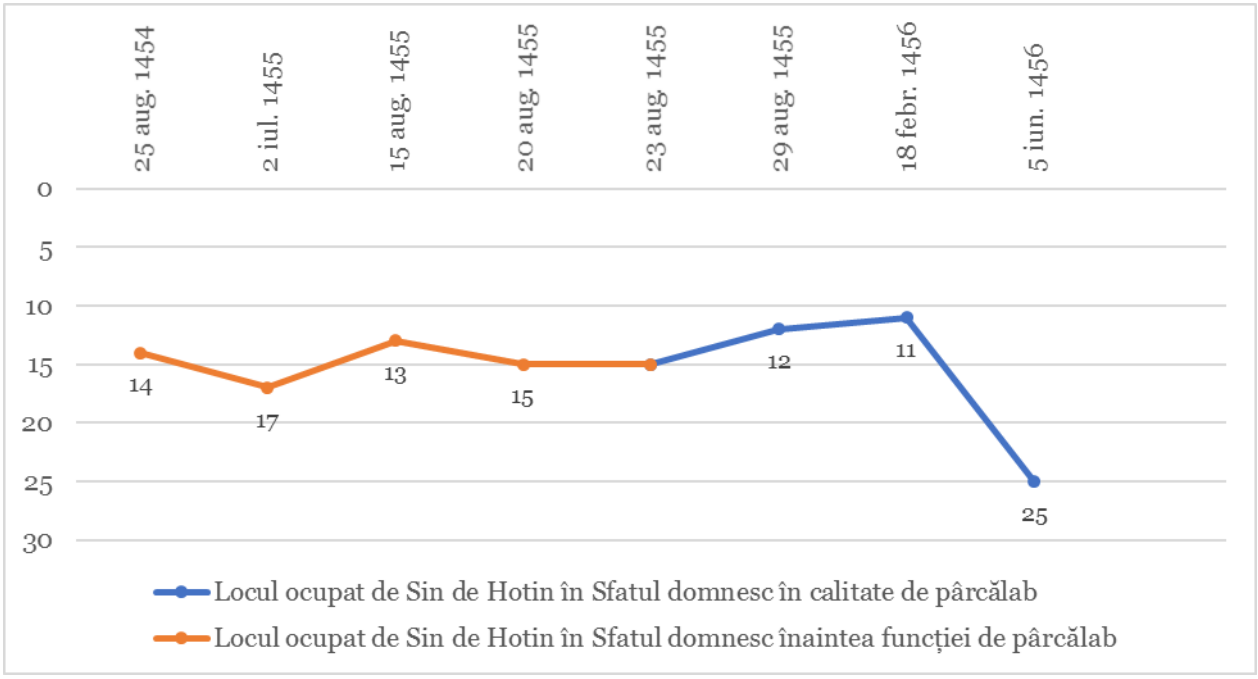
Anexa 2

Dinamica carierei lui Manoil Grecul (1436-1455)

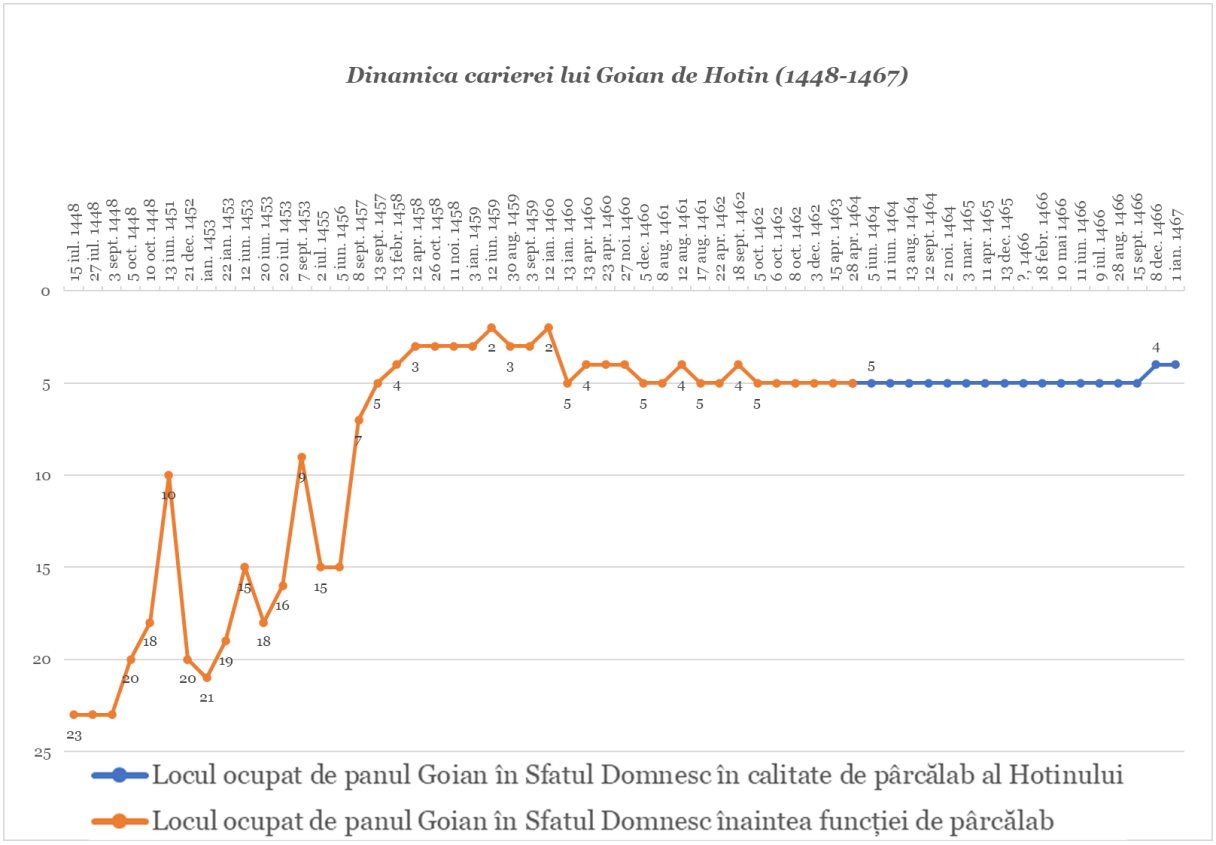

Anexa 3

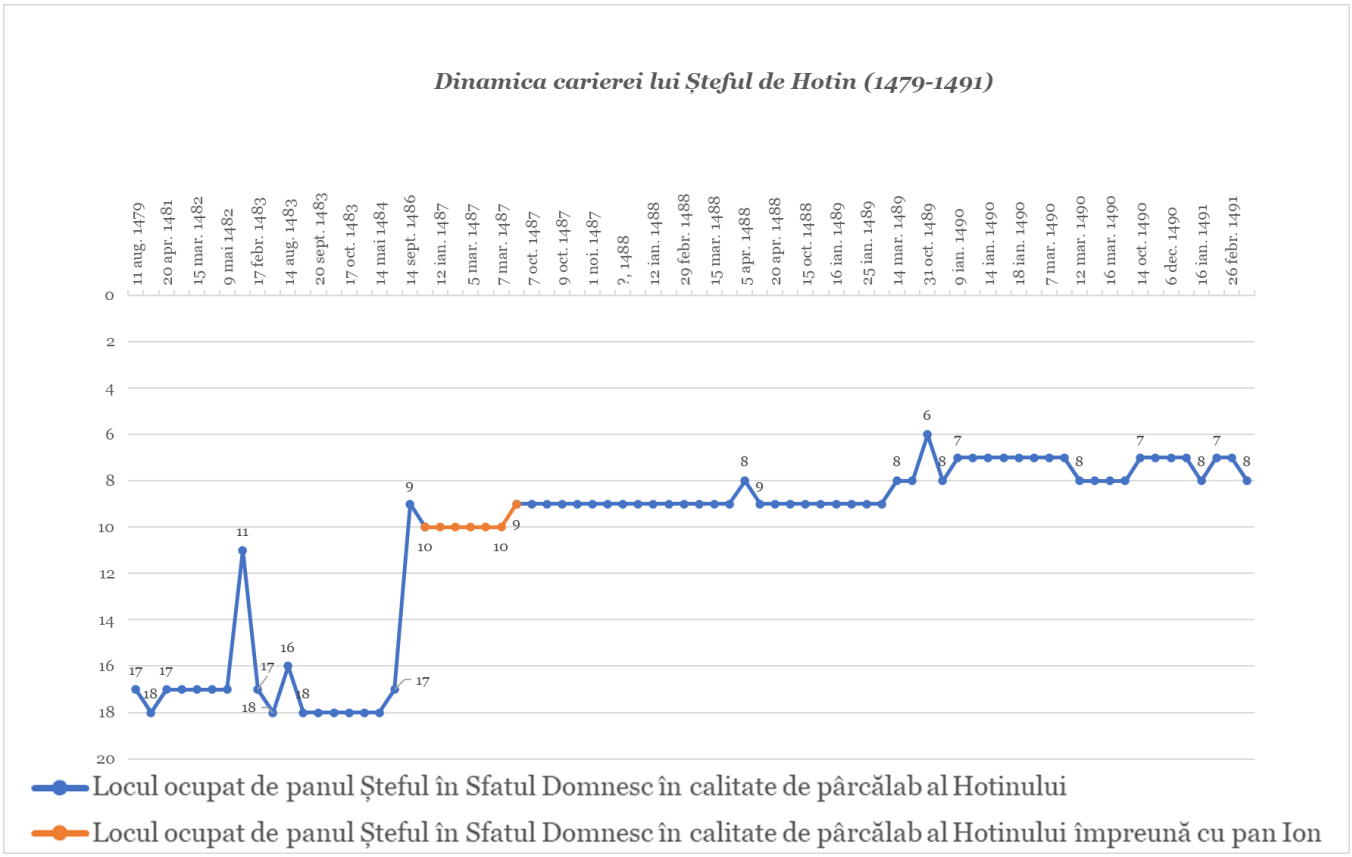
Dinamica carierei lui Sin de Hotin (1454-1456)

Anexa 4

Anexa 5

Dinamica carierei lui Ștefuł de Hotin (1479-1491)
11 aug. 1479
20 apr. 1481
15 mar. 1482
9 mai 1482
17 febr. 1483
14 aug. 1483
20 sept. 1483
17 oct. 1483
14 mai 1484
14 sept. 1486
12 ian. 1487
5 mar. 1487
7 mar. 1487
7 oct. 1487
9 oct. 1487
1 noi. 1487
?, 1488
12 ian. 1488
29 febr. 1488
15 mar. 1488
5 apr. 1488
20 apr. 1488
15 oct. 1488
16 ian. 1489
25 ian. 1489
14 mar. 1489
31 oct. 1489
9 ian. 1490
14 ian. 1490
18 ian. 1490
7 mar. 1490
12 mar. 1490
16 mar. 1490
14 oct. 1490
6 dec. 1490
16 ian. 1491
26 febr. 1491
0
2
4
6
8
10
12
14
16
18
20
Locul ocupat de panul Ștefuł în Sfatul Domnesc în calitate de pârcălab al Hotinului
Locul ocupat de panul Ștefuł în Sfatul Domnesc în calitate de pârcălab al Hotinului împreună cu pan Ion